

SVENSK POLITIK - VALET 2026 DISTANS LIVE

Frida Wänelöf, Kursledare på Folkuniversitetet

frida.wanelof@folkuniversitetet.se

Dagens föreläsning

1. Samtal i mindre grupp (cirka 10 min)
2. Föreläsning (cirka 30 min)
3. Gruppuppgift (cirka 10 min)
4. Presentation (cirka 10 min)
5. Samtal i mindre grupp (cirka 10 min)
6. Samtal i helklass (cirka 10 min)

Efter föreläsningen kommer du veta mer om:

- Hur valet går till i Sverige
- Hur Sverige styrs
- Partierna i Sveriges riksdag
- Viktiga frågor i valet

Material: Vi Måste Prata

ViMåstePrata är en demokratisatsning inom folkbildningen, som startade 2018 på uppmaning av Hédi Fried (förintelseöverlevare, psykolog och författare som arbetade mot rasism).

Arbetet görs ihop inom folkbildningen och tillsammans med civilsamhället och andra som står upp för demokratin.

[Spela: vimasteprata](#)

"Vänj dig aldrig vid orättvisor" -Hèidi Frid

Material:

Dags att rösta

Dags att rösta – Valskola 2026 är en lättläst handbok för dig som vill rösta, men är osäker på hur, var, när och varför.

I årets valbok presenteras de åtta partierna i riksdagen, deras historia och vad de tycker är viktigt i några politiska frågor som brott, vård, skola, försvar, energi, invandring och funktionsrätt.

Boken innehåller också information om vårt valsystem, hur det går till att rösta och vad som händer i riksdag och regering efter valet.

I slutet av den finns en lista med ord som ofta används i politiken.

Samtal i par (cirka 10 min)

- Varför ska man rösta?
- Vad borde politiker förändra där du bor?
- Vad skulle du ändra på om du fick bestämma över hela Sverige?

Föreläsningen

1. Före valet

- Hur fungerar politiken och demokratin i Sverige?
- Vad händer före valet den 13 september 2026?

2. Valet

- Hur går det till att rösta?

3. Efter valet

- Vad händer sedan?

FÖRE VALET

Dagen alla väntar på

Den 13 september 2026 är ett viktigt datum i Sverige. Då ska vi rösta.

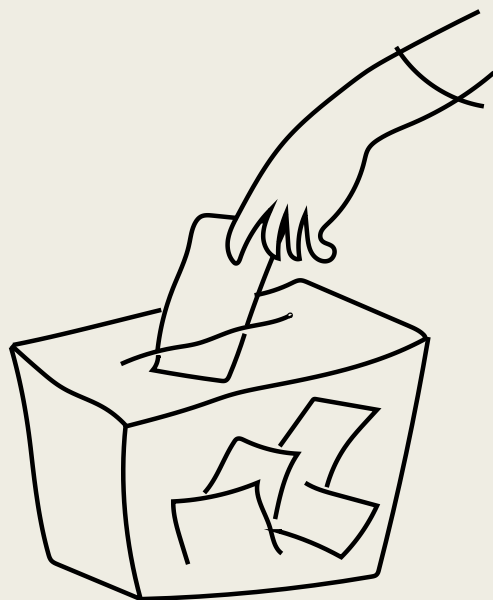
Vi väljer politiker till riksdagen, regionerna och kommunerna. Det är tre val samtidigt.

I Sverige har vi val vart fjärde år. Valet är alltid en söndag i september.

På Valmyndighetens sajt **val.se** finns det mycket information om valet. Där finns också information på lätt svenska.

Demokratis historia i Sverige

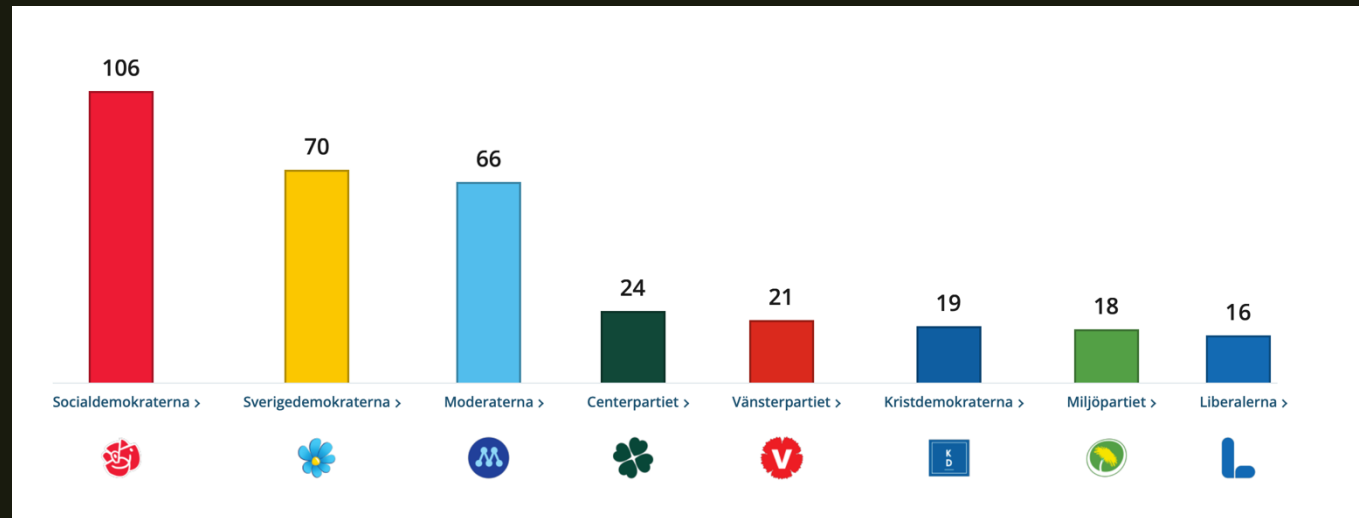
- Demokrati är ett grekiskt ord som betyder ungefär *folket bestämmer*. Sverige är en demokrati. Därför får alla vuxna vara med och välja vilka som ska bestämma i landet.
- Först fick bara män rösta. År 1919 bestämde riksdagen att kvinnor också ska få rösta. I valet 1921 fick kvinnor rösta för första gången. Vi brukar säga att landet blev demokratiskt då.
- Men egentligen blev inte Sverige helt demokratiskt förrän 1989. Då fick vi nya lagar.
- De nya lagarna sa att alla över 18 år fick rösta. Det var först då som till exempel personer med intellektuell funktionsnedsättning fick rätt att rösta.

Riksdagen väljer statsminister

- I valet väljer vi vilka politiker som ska vara med i riksdagen. De kallas för ledamöter.
- Politikerna i riksdagen bestämmer vem som ska vara statsminister och leda regeringen.
- Politikerna i regeringen kallas ministrar. De gör en plan för Sveriges pengar och tar fram förslag på nya lagar. Sedan röstar riksdagens politiker ja eller nej till förslagen om nya lagar och skatter.
- Vi brukar säga att statsministern och regeringen styr Sverige. Det är alltså bara delvis sant. Regeringen kan bestämma mycket. Men riksdagen är mäktigare.
- Regeringen måste göra som riksdagen säger. Riksdagen kan också tvinga en statsminister att sluta.
- Förr i tiden var kungen mäktigast i Sverige. Nu har kungen ingen makt. Men kungen är ändå en viktig person. Kungen kallas fortfarande chef för staten, statschef. Regeringen har möte med kungen när viktiga saker händer.

Partierna i riksdagen

I dag är det 349 politiker från 8 partier i riksdagen.

Partierna har olika många politiker i riksdagen. Hur många det blir beror på hur många röster partiet får i valet.

Efter valet 2022 bildade Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna regering.

Regeringen samarbetar med Sverigedemokraterna.

Efter valet hade de fyra partierna ett möte på Tidö slott. Där kom de överens om att samarbeta. Därför kallas de för Tidöpartierna.

Vänster och höger i politiken

I Sverige säger vi ofta att **Moderaterna**, **Sverigedemokraterna** och **Kristdemokraterna** är partier till höger. Vi kallar **Vänsterpartiet** och **Socialdemokraterna** för partier till vänster.

Centerpartiet och Liberalerna kallar vi ibland för partier till höger och ibland för partier i mitten. Ofta beror det på vilken ledare partierna har. Ibland beror det på vilka de samarbetar med. Vi kallar även **Miljöpartiet** för ett parti i mitten. De vill varken vara höger eller vänster. Men de har en gång bildat regering med Socialdemokraterna.

Politikerna i riksdagen

- 349 politiker är valda till riksdagen.
- I Sveriges riksdag är det nästan lika många kvinnor som män. Men det har alltid varit flest män. Efter förra valet var det 46 procent kvinnor och 54 procent män.

Politikerna kommer med förslag

Regeringen föreslår saker de vill ändra eller göra bättre.

Regeringens förslag kallas propositioner. Utskotten undersöker regeringens förslag. De pratar med sina partier om förslaget och sedan röstar politikerna i utskottet om det.

Sist ska politikerna i riksdagen säga ja eller nej till förslaget från utskottet

Tre val samma dag

De flesta svenskar röstar i tre val samma dag. Vi väljer de politiker som ska styra

- i riksdagen
- i regionerna
- i kommunerna

Det finns **21 regioner** i Sverige. Deras viktigaste uppgift är att sköta vården. Både hälsovård, sjukvård och tandvård. Ofta sköter regionerna också bussar, tåg och annan kollektivtrafik.

Det finns **290 kommuner** i Sverige. Kommunerna har bland annat ansvar för skolor, vägar och vatten. Och ofta för var det ska byggas hus och parker.

VALET

Vem får rösta?

- I Sverige får alla som har fyllt 18 år rösta i valen.
- För att få rösta i valet till riksdagen måste du vara svensk medborgare. Du behöver inte bo i Sverige nu, men du måste ha bott här någon gång.
- **I valen till kommuner och regioner får fler rösta.** Då behöver du bara ha bott i Sverige i tre år. Du behöver inte vara svensk medborgare. Vissa får rösta även om de bott här i mindre än tre år. Det gäller människor från Norge och Island och länder som är med i Europeiska unionen, EU.

Valmyndigheten

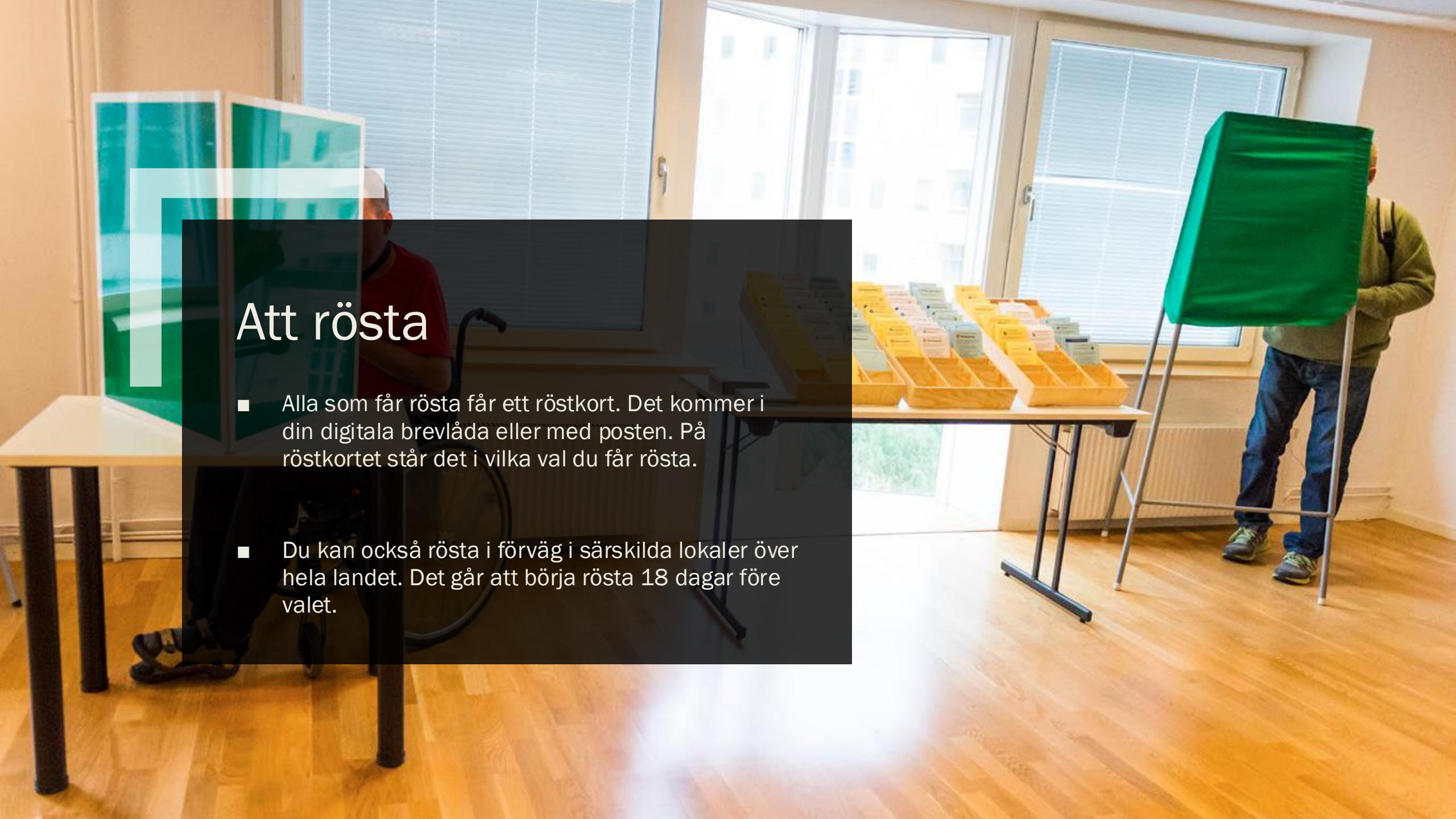
RÖSTKORT

Innehåller ditt röstkort till valen
den 11 september 2022

BÄCKFALLSVÄG
597 50 ÅTVIDABERG

Att rösta

- Alla som får rösta får ett röstkort. Det kommer i din digitala brevlåda eller med posten. På röstkortet står det i vilka val du får rösta.
- Du kan också rösta i förväg i särskilda lokaler över hela landet. Det går att börja rösta 18 dagar före valet.

EFTER VALET

Talmannen

- Efter valet väljer politikerna i riksdagen vem som ska vara talman. Det kan vara en kvinna eller en man. Talmannen planerar riksdagens arbete och ska se till att Sverige får en ny statsminister efter valet.
- Den svenska talmannens makt är ovanlig. I de flesta länder är det en kung eller en president som föreslår en ny statsminister. Så var det också i Sverige förr.

Statsministern bestämmer ministrar

Riksdagen bestämmer vem som blir statsminister. Men statsministern bestämmer vilka ministrar som ska vara med i regeringen.

Innan regeringen kan börja att arbeta har de möte med kungen på slottet. Kungen har inte särskilt stor makt. Vad han tycker om regeringen har egentligen ingen betydelse. Men kungen är Sveriges statschef. Därför står det i lagen att en ny regering ska träffa kungen. Mötet ska också visa att allt gått rätt till efter valet. Alla har följt lagarna.

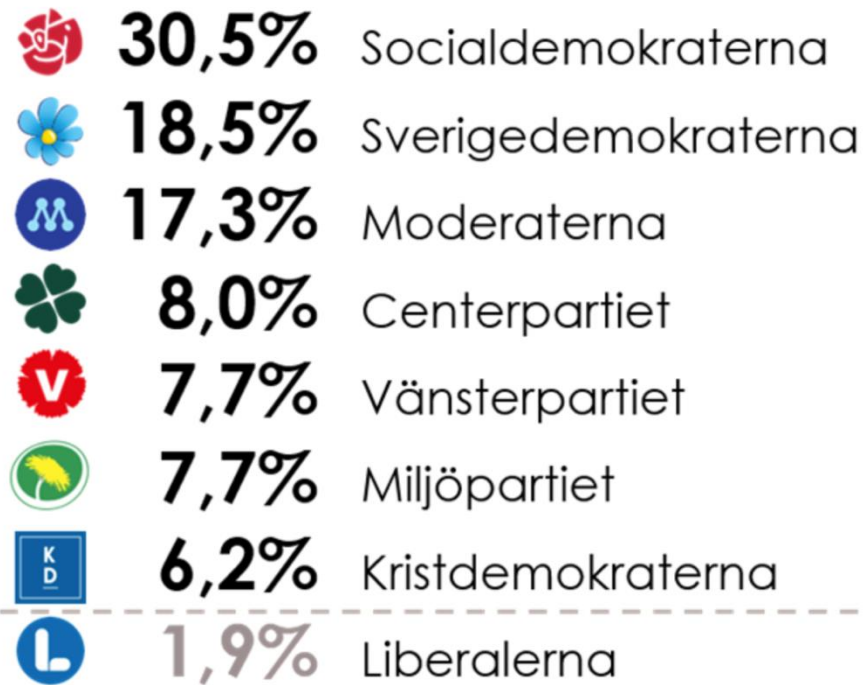

Vad händer efter årets val?

- Det är mycket svårt att säga vad som kommer att hända efter valet 2026. Troligen kommer flera partier att samarbeta i regeringen, precis som nu. Men det är svårt att gissa vilka det blir.
- Både Moderaternas ledare Ulf Kristersson och Socialdemokraternas ledare Magdalena Andersson vill bli statsminister. Men ingen av dem klarar det utan hjälp av flera partier.

Opinionsmätning, augusti 2026

Tidöpartierna: Ulf Kristersson
43,9 %

Oppositionen: Magdalena Andersson
53,9 %

Källa:

<https://www.veriangroup.com/sv/news-and-insights/valjarbarometer-augusti-2026>

Viktiga frågor i årets val

- Brott s. 73
- Vården s. 77
- Skolan s. 81
- Försvaret s. 85
- Klimatet s. 89
- På flykt och ny i Sverige s. 93
- Energi s. 97
- Funktionsnedsättningar s. 101

Uppgift

- Läs om ett parti i *Dags att rösta*
- Efter tio minuter får du berätta om paritet för en annan grupp.

Frågor

- Hur länge har partiet funnits? När grundades det?
- Tillhör partiet högern eller vänstern?
- Vem är partiledare?
- Samarbetar partiet med andra partier? Vilka i så fall?
- Hur många röster fick partiet i valet 2022?
- Vilken fråga är den viktigaste för partiet?
- Vad är viktigt för dig?
- Välj ut en fråga som påverkar ditt liv. Försök hitta information om vad partiet tycker i den frågan.

Grupper

Grupp 1: Socialdemokraterna s. 54-55
Grupp 2: Sverigedemokraterna s. 56-57
Grupp 3: Moderaterna s. 58-59
Grupp 4: Vänsterpartiet s. 60-61
Grupp 5: Centerpartiet s. 62-63
Grupp 6: Kristdemokraterna s. 64-65
Grupp 7: Miljöpartiet s. 66-67
Grupp 8: Liberalerna s. 68-69

På s. 73-103 kan du se vad "ditt parti" tycker i några viktiga frågor inför valet 2026.

VALET 2026

Ditt parti

Vem som helst kan bilda ett politiskt parti. Det finns inga regler för hur ett parti ska bildas eller hur ett parti ska vara organiserat. Däremot finns det krav som partiets namn (partibeteckning) måste uppfylla om partiet ska delta i ett val.

- Om du var politiker, vilka frågor skulle du och ditt parti driva?
- Berättar varför just de frågorna är viktiga för dig och vilka samhällsförändringar du vill göra?
- Vad ska det stå på dina valaffischer?
- Vilka tror du röstar på ditt parti?

VALET 2026

Vem får rösta i Sverige?

Att få rösta är inte en självklarhet, det är många människor i världen som inte har den möjligheten. Du har rösträtt till riksdagen om du är svensk medborgare, 18 år senast på valdagen och är eller har varit folkbokförd/skriven i Sverige. Under 2026 kan man rösta i kommun, region och riksdagsval. Röstkortet skickas till adressen du är skriven på.

- Alla ska ha samma möjlighet att rösta. Vad krävs för att det ska fungera?
- Är det rätt att ställa krav på medborgarskap för att få rösta i riksdagsvalet?
- I dag måste du vara 18 år för att få rösta. Borde rösträttsåldern ändras?
- Vad vet du om val och rösträtt i andra länder?

VALET 2026

Varför ska du rösta?

Grunden till ett demokratiskt samhälle är att folket väljer vilka personer som ska representera dem. Valen är viktiga eftersom det är så vi kan påverka politiken. I Sverige finns flera partier, du bestämmer vilket parti som passar dig.

Till riksdagsvalet 2022 var cirka 7,8 miljoner svenskar röstberättigade. Av dem röstade 84,2 procent, något färre än 2018. Det är ändå högt jämfört med många andra länder.

- Varför är det bra att rösta?
- Varför tror du att vissa väljer att inte rösta?
- Röstar du? Berätta hur du resonerar.
- Vad känner du till om partiernas arbete på din ort, vet du vilka frågor de driver?

SAMTAL I MINDRE GRUPP

VÄJ ETT KORT OCH DISKUTERA

SAMTAL I HELKLASS

- Vad tar du med dig från dagens föreläsning?
- Vad var nytt/intressant/konstigt?
- Har du några frågor?

Vill du veta mer?

<https://www.informationsverige.se/sv/om-sverige/att-paverka-i-sverige/det-svenska-valsystemet.html>

https://8sidor.se/wp-content/uploads/2026/02/Dags-att-rosta_2.pdf

<https://8sidor.se/att-rosta/>

<https://www.vimasteprata.org>

<https://www.val.se/servicelankar/servicelankar/lattlast>

TACK FÖR I DAG!

<https://blogg.folkuniversitetet.nu/wanefr/>